

28.11.2016. Nr.170

A.god. Valsts Prezidentam

Raimondam Vējonim

Par Izglītības likuma neizsludināšanu

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA) un Latvijas Izglītības vadītāju asociācija (LIVA) uzskata, ka izglītības iestādē jāstrādā Latvijai lojāliem pedagogiem un lūdz Jūs neizsludināt 2016.gada 23.novembrī Saeimas pieņemtos Grozījumus Izglītības likumā (725/Lp12) un atgriezt tos otrreizējai izskatīšanai šādu iemeslu dēļ:

1. Likumprojektu parastā virzība no nozares ministrijas notiek, vispirms tos izskatot Valsts sekretāru sanāsmē, Ministru kabineta komitejā, Ministru kabinetā. Normatīvie akti paredz kārtību, kādā nacionālā līmeņa sociālie partneri saņem dokumentu projektus, lai sniegtu savus atzinumus.
Uzskatām, ka Izglītības un zinātnes ministrija nepamatoti pievienojusi kā pavadošo likumprojektu *Grozījumi Izglītības likumā* likumprojektam *Par valsts budžetu 2017.gadam*. Minētā likumprojekta iekļaušana ar budžetu saistīto likumprojektu paketē bija nepamatota, jo **grozījumi nav saistīti ar valsts budžeta finansējuma piešķiršanu 2017.gadā, ko apliecina likumprojekta anotācijā norādītā informācija (skat. pielikumu Nr.1)**.
Jau Ministru kabineta 04.10.2016. sēdē sociālie un sadarbības partneri norādīja, ka likumprojekta normas, kas saistītas ar nodarbinātības nekavējošu izbeigšanu ar valstij nelojāliem pedagogiem, nepieciešams izslēgt no likumprojekta, lai tas vispirms tiktu izdiskutēts ar nozarē strādājošajiem un nozares ekspertiem.
2. Saskaņā ar LIZDA, LIVA noslēgto vienošanos ar Izglītības un zinātnes ministriju, ministrija mūs iepazīstina ar izstrādātajiem projektiem pirms to tālākas virzīšanas. Diemžēl diskusiju par šiem grozījumiem nebija ne ar LIZDA, ne LIVA.
3. Pieņemtie "*Grozījumi Izglītības likumā*" satur tiesību normas, kas nozarē strādājošo vidū ir nesaprotamas un iepriekš neizdiskutētas. Ikvienam pedagogam ir svarīgi saprast un zināt savas tiesības, kā arī nešaubīgi apzināties robežu, kad *Izglītības likuma* uzliktie pienākumi netiek pildīti Latvijas Republikai nelojālā veidā. Likumdevējs nav sniedzis definīciju – kas ir lojāls un kas – nelojāls pedagogs.
Pašreizējais normatīvā akta regulējums paredz, ka lēmumu par darba tiesisko attiecību izbeigšanu ar nelojālu pedagogu varēs pieņemt izglītības iestādes vadītājs, pašvaldība kā izglītības iestādes dibinātājs un Izglītības kvalitātes valsts dienests.

Uzskatām, ka nepietiekamo diskusiju dēļ un nepilnīgo grozījumu dēļ neviena no atbildīgajām pusēm nebūs pietiekami kompetenta izvērtēt robežu starp nekvalitatīvu darbu un neloyalitāti Latvijas Republikai un tās Satversmei. Diemžēl katrs varēs pieņemt lēmumu, balstoties uz savu individuālo izpratni par lojalitāti, savu individuālo vērtību sistēmu. LIZDA un LIVA uzskata, ka likuma normas visiem būtu jāizprot vienādi.

Likuma 2.pants nosaka darba devēja pienākumu nekavējoties izbeigt darba tiesiskās attiecības ar izglītības iestādes vadītāju, ja ir pārkāpts 30.panta ceturtajā daļā noteiktās prasības pārkāpums vai tiek pārkāpts 51.panta pirmās daļas 2.¹punkts – “2.¹) *audzināt krietnus, godprātīgus, atbildīgus cilvēkus – Latvijas patriotus, stiprināt piederību Latvijas Republikai*”. Lai konstatētu, ka minētā norma ir pārkāpta, nepieciešami pamatoti un neapgāžami pierādījumi, ka persona šo pienākumu nav veikusi vai arī audzināšanas process bijis neatbilstošs *Izglītības likuma* 51.panta pirmās daļas 2.¹punktam. Analogisku normu satur likuma 3.pants, kas uzliek par pienākumu darba devējam nekavējoties izbeigt darba tiesiskās attiecības ar pedagogu, ja tiek konstatēts *Izglītības likuma* 51.panta pirmās daļas 2.¹ punktā noteikto prasību pārkāpums. Šāds likumā nostiprinātais tiesiskais regulējums ir neskaidrs – kā saprast, kad izglītojamais pats ir negodprātīgs un kad vainīgs ir pedagogs, kā noteikt robežu – kur sākas nelojāls pedagogs un kur, iespējams, izglītojamajam ir Latvijai nelojāli vecāki vai draugi.

4. *Izglītības likuma* 51.panta 2.¹ punktā minētais pedagoga pienākums – *audzināt krietnus, godprātīgus, atbildīgus cilvēkus – Latvijas patriotus* – ir tikai viens no pedagoga pienākumiem, kas noteikti *Izglītības likuma* 51.pantā. Mūsaprāt, arī pārējie pedagoga pienākumi ir tikpat būtiski kā 2.¹ punktā minētais, piemēram, pedagoga pienākums ir radoši un atbildīgi piedalīties attiecīgo izglītības programmu īstenošanā. Šos pienākumus iespējams iestrādāt darba līgumā vai amata aprakstā, kas ir obligāti ikvienam strādājošajam. Savukārt *Izglītības likuma* 51.panta otrā daļa nosaka, ka “*izglītības iestāžu pedagogi ir atbildīgi par savu darbu, tā metodēm, paņēmieniem un rezultātiem*”. *Darba likuma* 101.panta pirmā daļa dod tiesības darba devējam uzteikt darba līgumu, ja darbinieks bez attaisnojoša iemesla būtiski pārkāpis darba līgumu, kas būtu piemērojams arī gadījumos, kad darba devējs konstatē, ka pedagogs pārkāpis *Izglītības likuma* 48.panta piektās daļas vai 51.panta pirmās daļas 2.¹ punktā noteikto pienākumu.
5. Grozījumi *Izglītības likumā* nosaka, ka darba devējam, konstatējot *Izglītības likuma* 51.panta pirmās daļas 2.¹ punkta pārkāpumu, ir pienākums nekavējoties izbeigt darba tiesiskās attiecības ar pedagogu *Darba likumā* noteiktajā kārtībā. Grozījumu 5.pants tiek papildināts ar jaunu normu, kas aizliedz pieņemt darbā par pedagogu “*personu, ar kuru izbeigtas darba tiesiskās attiecības un kura ir atbrīvota no amata šā likuma 30.panta sestajā daļā ... vai 48.panta sestajā daļā noteiktajā kārtībā, ja no pieņemtā lēmuma spēkā stāšanās brīža nav pagājuši vismaz pieci gadi*”. Tas vērtējams kā aizliegums strādāt savā profesijā, kas pārkāpj *Satversmes* 106.pantā nostiprināto normu: “*Ikvienam ir tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai*”. Faktiski arī pēc pieciem gadiem pedagogam nebūs iespēju strādāt savā profesijā, jo neatradīsies darba devējs, kas gribētu sevi pakļaut riskam un nepatīkšanām no valsts pārvaldes institūciju puses.
6. Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisija kā līdzatbildīgā komisija par likumprojektu, Saeimas Juridiskais birojs arī savos atzinumos norādīja, ka šādi grozījumi izskatāmi Saeimā trīs lasījumos, jo nepieciešamas padziļinātākas diskusijas, ekspertu un drošības institūciju viedokļu uzklaustīšana. Arī LIZDA un LIVA Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas sēdē pievienojās šim viedoklim, bet papildus norādot, ja gadījumā Saeimas deputāti lems par tālāku

grozījumu virzīšanu, tad nepieciešams sniegt definīciju terminam *lojalitāte*, kā arī nepieciešami attiecīgi MK noteikumi.

7. Neizslēdzot to, ka, iespējams, Izglītības un zinātnes ministra vai Izglītības kvalitātes valsts dienesta rīcībā ir informācija par nepieļaujamu pedagogu rīcību un pat likumpārkāpumiem, mūsaprāt, šie jautājumi jārisina citādi, iespējams, izdarot secinājumus pēc kompetentu institūciju atzinumu saņemšanas.
8. Izglītības un zinātnes ministrija norāda, ka lojalitātes problēmas skar aptuveni 30 pedagogu iesniegtajā anotācijā ministrija akcentē: *“Savukārt Izglītības kvalitātes valsts dienesta Uzraudzības departaments pēdējo piecu gadu laikā vidēji gadā saņem ne vairāk kā 10 iesniegumu kuru saturs varētu būt saistīts ar likumprojektā ietvertajiem jautājumiem.No minētajiem vidēji 10 iesniegumiem ne vairāk kā 2 gadā varēja būt saistīti ar Izglītības likuma 48.panta piektās daļas vai 51.panta pirmās daļas 2.punkta saturu. Šajos gadījumos izglītības iestādes vadība līdz šim risināja situāciju patstāvīgi.”*

LIZDA un LIVA norāda – tā kā valstī kopumā pirmsskolas izglītības, vispārējās un profesionālās izglītības jomā ir ap 43 000 ir pedagoģisko darbinieku (skolotāji, direktori, direktoru vietnieki, bibliotekāri, psihologi, logopēdi, sociālie pedagogi u.c.), tad nekorekti no ministrijas puses bija virzīt šādus grozījumus, jo problēma ar nelojāliem pedagogiem nav izplatīta un tā, mūsaprāt, risināma citādi.

LIZDA un LIVA uzskata, ka kopumā ministrijas virzītie grozījumi šādā veidā liecina par ministrijas neizpratni par profesionālu un konstruktīvu sociālo dialogu demokrātiskā valstī un, pats būtiskākais, – ar neuzticēšanos saviem pedagogiem, viņu profesionalitātei, godprātīgumam, lojalitātei Latvijas Republikai un tās Satversmei.

Pamatojoties uz augstāk izklāstītajiem argumentiem, lūdzam Jūs, Prezidenta kungs, neizsludināt Saeimas 23.11.2016. pieņemtos “Grozījumus Izglītības likumā” un nosūtīt tos otrreizējai izskatīšanai.

Pielikumā: likumprojekts “Grozījumi Izglītības likumā”

Avots: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/saeimalivs12.nsf/0/7D6AB6D32625A2F4C225804C00235B5D?OpenDocument>

Ar cieņu

LIZDA priekšsēdētājas p.i.

Ilze Priževoite

LIVA viceprezidente

Aija Melle